

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Staffan Karlsson
0155-264064

BESLUT
1994-05-03

231-2413-94.
0482-11-004.

Enligt sändlista

Ändring av beslut om inrättande av naturvårds-
området Sparreholms ekhagar i Flens kommun, med
diarienummer 11.126-556-87

BESLUT

Med stöd av 8 §, andra stycket, i naturvårdslagen
beslutar länsstyrelsen om följande ändring i
beslutet om inrättande av naturvårdsområdet
Sparreholms ekhagar:

Ändamålet med naturvårdsområdet

* skall vara att vårda och bruka ett sörmländskt
herrgårdslandskap och därmed skapa förutsättningar
för att hävdgynnade växt- och djursamhällen ska
kunna leva kvar och utvecklas. Kulturhistoriska
spår och lämningar ska synas som en del i den
historiska markanvändningen.

* skall vara att gynna arter som är knutna till
äldre träd och död ved där detta inte leder till
oacceptabla kompromisser med de hävdgynnade värdena
eller den traditionella skötseln.

* skall vara att för allmänheten trygga ett ströv-
och rekreationsområde som är tillgängligt under
hela året.

Ändamålet skall, med undantag för utpekade
skogsområden i skötselplanen, tryggas genom att
grunda områdets skötsel på den odlingshistoriska
markanvändningen, det vill säga:

- naturvårdsinriktat ängsbruk med efterbete
- naturvårdsinriktad betesdrift.

För utpekade skogsområden i skötselplanen skall
ändamålet tryggas genom:

- naturvårdsinriktad plockhuggning.

Den tidigare skrivningen i länsstyrelsens beslut
den 23 oktober 1987 om ändamålet med naturvårds-
området upphör att gälla.

Detta beslut kan överklagas till regeringen.

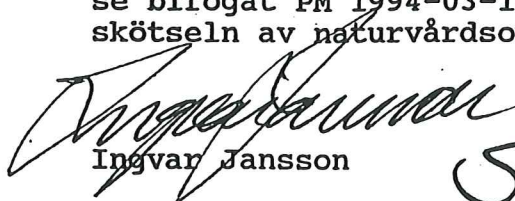
Staffan Karlsson
0155-264064

BESLUT
1994-05-03

231-2413-94.
0482-11-004.

MOTIVERING

se bifogat PM 1994-03-11 om "Ny inriktning på
skötseln av naturvårdsområdet Sparreholms ekhagar".

Ingvar Jansson

Staffan Karlsson

Bilagor

PM 1994-03-11: "Ny inriktning på skötseln av
naturvårdsområdet Sparreholms ekhagar"
Hur man överklagar

Sändlista

Johan Lewenhaupt, Långdunker, 64034 Sparreholm
Margareta Wachtmeister, Ekhaga, 64034 Sparreholm
Mari-Ann och Hans Skiöldebrand, Lyftinge, 64034
Sparreholm
Flens kommun, 64281 Flen
Naturvårdsverket, 17185 Solna
Sörmlands Naturvårdsförbund, c/o Georg Olsson,
Fjärilsvägen 5, 61163 Nyköping
Naturskyddsföreningen Flen, c/o Rolf Olsson,
Ällmora, 64034 Sparreholm
Skogsvårdsstyrelsen, Västra Trädgårdsgatan 4, 61131
Nyköping

Ny inriktning på skötseln av naturvårdsområdet
Sparreholms ekhagar

Bakgrund till detta dokument

Under våren 1993 diskuterades en omfattande rökning av träd- och buskskiktet i Sparreholms ekhagar. Ett stämplingsförslag gjordes i delar av området.

Den planerade rökningen och avverkningen avviker i relativt stor utsträckning från tidigare "praxis" när det gäller skötsel av reservat. Den gamla skötselplanen för området ger endast delvis stöd för dessa åtgärder. Länsstyrelsen har därför presenterat ett förslag till ny skötselplan.

Efter diskussioner på plats under olika tidpunkter med företrädare från markägarna, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Skogsvårdsstyrelsen, ideella organisationer och allmänheten är det angeläget att utveckla bakgrunden till förslaget som innebär omfattande åtgärder i markerna i naturvårdsområdet.

Varför ska vi röja i ängar och hagar?

Det handlar om artbevarande och ett tillvaratagande av de kulturhistoriska värdena.

I de sörmländska ängarna och hagarna förekommer ett rikt utbud av arter bland växter och djur. En del av dessa arter, växt- och djursamhällen har utvecklats som en följd av den "traditionella" skötseln av dessa marker. De finns där för att markerna har brukats och skötts på ett visst sätt.

I de flesta fall är det två faktorer som dessa organismer i första hand kräver för sin överlevnad: 1. Riklig tillgång på solljus, 2. "Störning" i form av slåtter och/eller bete.

Många av de växter och djur som finns i ängar och hagar lever och mår utmärkt även i andra naturtyper. Detta gäller bland annat många fåglar och blommor som trivs bra i skuggigare partier, framförallt i lövskogar - ett flertal naturtyper som det idag inte råder någon större brist på.

För de organismer som är beroende av rikligt med solljus i kombination med slätter eller bete är det däremot av avgörande betydelse att markerna sköts på ett "traditionellt" sätt. De växter och djur som klarar sig i andra miljöer behöver man emellertid inte direkt ta hänsyn till i skötseln av ängar och hagar. Särskilt gäller detta om ett sådant hänsynstagande skulle innebära att man blev tvungen att kompromissa med de "traditionella" principerna för skötsel av ängar och hagar.

Hur såg ängarna och hagarna ut förr?
Foderproduktionen var det viktigaste på dessa marker - ängshö, sommarbete, lövfoder mm.

Utifrån de äldre kartor och fotografier som finns över Sparreholms ekhagar kan man se att området var betydligt öppnare förr. Produktionen av hö och sommarbete var det överskuggande syftet med hävden.

I den västra delen har området även fungerat som park till slottet. Ek har tolererats i ganska stor omfattning trots att den är känd för att "bränna" marken och ge en svårnedbrytbar förna. Sådana "ekonomiska" aspekter har troligen inte spelat någon större roll i detta herrgårdslandskap. I västra delen är de gamla ekarna med stor sannolikhet noggrant utplacerade med tanke på siktlinjer, parkupplevelse, ståndsmässighet mm.

Skötseln av naturreservat och naturvårdsområden måste vara ett föredöme!

Att visa upp Sparreholms ekhagar i sitt nuvarande skick som ett välhävdat eklandskap, ekhagar eller vad man nu vill måste närmast betraktas som en form av historieförfälskning.

I de områden där växt- och djursamhällen knutna till "traditionell" skötsel finns kvar är de hårt trängda av beskuggning från yngre träd samt buskar.

För de resurser som samhället ställer till förfogande när det gäller skötseln av Sparreholms ekhagar är det verkligen viktigt att man når ett bra resultat. Naturvårdsnytta och kostnads-effektivitet måste gälla även här.

Sparreholms ekhagar bör dessutom kunna vara ett föredöme för hur man ska sköta andra områden, som

Pär Vik
0155-264058

PM
1994-03-11

inte har något förordnande. Det kan tänkas att det utseende som Sparrholms ekhagar har idag för många ter sig mer värdefullt än vad en historiskt mera riktig, välhävdd ekhagmark och ängsmark gör. Kanske upplevs det av många som viktigare att de många ekarna får vara kvar, än att de rester av sol-, slätter- och betesberoende växter och djur som idag för en tynande tillvaro får möjlighet att utvecklas genom att röjning och gallring kommer till stånd.

Men naturvårdens resurser är begränsade. Skötseln av Sparreholms ekhagar är arbetsintensiv och det är fel att avsevärda summor används till en skötsel som ger allt för lite i form av natur- och kulturmiljönytta.

Vad vill vi göra?

För att återställa Sparreholms ekhagar till en historiskt riktig ängs- respektive hagmark (se skötselplanen) där de unika natur-och kulturmiljövärdena knutna till dessa marker tas tillvara, föreslår vi en kraftig röjning och gallring i trädbeståndet.

I första hand är det "igenväxningsarter" som al, asp, gran mm som ska plockas bort. När det gäller ek så kommer åtgärderna att inrikta sig på de individer som befinner sig i åldersintervallet 25 - 125 år. Dessa bildar på många platser alltför täta bestånd, som dessutom sluter sig alltmer med tiden.

Ek kommer naturligtvis att vara det dominerande trädslaget även efter restureringsåtgärderna. Med tanke på de mycket höga värden som finns i anslutning till solexponerade ekar i området måste hänsyn tas så att det blir kontinuitet i "eksubstrat". "Föryngringsträd" av olika åldrar kommer att sparas i anslutning till befintliga trädsamlingar. Träd kommer däremot inte att tolereras på tidigare icke trädbevuxna ytor.

Med tanke på områdets storlek och röjningens omfattning kommer arbetena att utföras i flera omgångar.

Pär Vik